

Vluchten naar de vrijheid

Een Canadese boordschutter crashte tijdens de Tweede Wereldoorlog boven het Mechels Broek. Hij kon heelhuids ontkomen en dook onder bij brouwerij Horckmans in Humbeek. Hij was de eerste Canadees die via de ontsnappingslijn *Comète* naar Engeland werd gerepatriëerd.

TEKST Gerard Hautekeur • FOTO Kris Mouchaers

Stany Moortgat uit Humbeek maakt in zijn boek *De weg naar de vrijheid* een nauwgezette reconstructie van de vluchtroute van sergeant Harold DeMone. Het verhaal leest als een trein en is uitgegeven door de erfgoedvereniging *Eigen Schoon*. De auteur onderzocht twee jaar intensief het spoor van de Canadees. 'Mijn werk lijkt op het opgraven van een dode die je nadien met veel respect herbegraaft', zegt Stany Moortgat. 'Ik ben gepassioneerd door de geschiedenis van Humbeek en alles wat met de Tweede Wereldoorlog te maken heeft. Zo stootte ik op het verhaal van een versteekling in Humbeek.'

Kanaal

'Jules Deschouwer en Jozef Horckmans hebben mij met dit verhaal goed op weg geholpen. Deze getuigen uit Humbeek bevestigden dat een Canadese piloot aan het kanaal onderdak vond in de brouwerij Horckmans. Daarmee nam de eigenaar van de brouwerij een groot risico. Het zag er in die tijd grijs van de Duitse soldaten. Aan het veerpont om het kanaal over te steken, stonden twee controleposten. Wie meewerkte met het verzet werd zonder pardon geëxecuteerd of naar

een kamp gestuurd. Bij de eerste contacten met DeMone waren baron Lunden van het Gravenkasteel en andere medewerkers van *Comète* erg op hun hoede. Duitse spionnen waren er al vaker in geslaagd om in het verzet te infiltreren.'

'De Canadese boordschutter was bij de eerste gesprekken zelf erg terughoudend. Toen hij neerstortte, had hij er geen flauw benul van dat hij zich in België bevond. Misschien wist hij niet eens af van het bestaan van België. Aangezien hij in Humbeek overal patrouillerende Duitse soldaten aantrof, meende hij dat hij nog in Duitsland was. Als Canadese vrijwilliger kreeg hij een spoedopleiding in Groot-Brittannië. Hij was een van de duizenden piloten die door de Royal Air Force werd ingezet om bommen te gooien op munitiefabrieken in Duitsland. Uiteindelijk kon Harold DeMone de leden van *Comète* voldoende overtuigende antwoorden bezorgen. Ze besloten om voor hem een vluchtroute uit te stippelen en hem daarbij te begeleiden.'

Canada

Stany Moortgat sprokkelde de verschillende puzzelstukken van het verhaal met veel

moelte bijeen. 'Een echte doorbraak kwam er nadat ik via het Internet contact had gekregen met de neef van DeMone in Canada. Het Canadese oorlogsmuseum in Ottawa was eveneens erg behulpzaam.' Stany apprecieert heel sterk het onderzoekwerk van Bruno Gielis die al zijn documentatie en fotomateriaal ter beschikking stelde. 'Bruno bracht het gebied waar het vliegtuig neerstortte in kaart en identificeerde op één na alle inzittenden. Daaruit blijkt dat twee Britse medepassagiers, die zich niet tijdig in veiligheid konden brengen, onmiddellijk de dood vonden.'

'Dankzij de informatie uit verschillende bronnen kon ik stapsgewijs de vluchtroute van de Canadees reconstrueren. Vanuit Humbeek ging het over Brussel, Parijs en Madrid tot in Gibraltar. Het was een huzarenstukje.' In *De weg naar de vrijheid* zijn ook enkele nog niet eerder geopenbaarde documenten opgenomen. De publicatie bevat eveneens foto's van een stukje landschappelijk erfgoed dat inmiddels verdwenen is. De publicatie wordt misschien in het Engels vertaald zodat de informatie ook toegankelijk wordt voor mensen uit Canada en Groot-Brittannië. Stany Moortgat is tevreden over het resultaat. Zijn vroegere beroepservaring kwam hem goed van pas. Hij begon zijn loopbaan als audiovisueel medewerker bij Meuter-Titra. Vanaf 1982 tot 2006 was hij producent en uitgever van didactische videofilms voor de industrie en het onderwijs.

Het boek *De weg naar de vrijheid* van Stany Moortgat kost 12 euro en is verkrijgbaar bij Eigen Schoon Grimbergen. www.eigenschoongrimbergen.be